

1. רש"י מסכת ביצה דף כג עמוד א

דקמוליד ריחא - שנכנס בחרס, שלא היה בו ריח, ואסור מדרבנן, שהמוליד דבר חדש קרוב הוא לעושה מלאכה חדשה.

2. חידושי מאיר

רש"י מפרש שהריח נכנס לחרס, ואנו מפרשים על הריח היוצא משם. **שהריח היוצא על ידי האור לא היה מורגש כלל קודם**

3. שולחן ערוך הרב אורח חיים סימן תקיא סעיף ז

ואם כבר היה מונח מין בושם זה על בגד זה בענין שכבר נכנס ריח הבושם בבגד מותר להניח עליו טוב עוד ממין בושם זה כדי להוסיף ריח בושם זה בבגד אבל אסור להניח עליו מין בושם אחר שהרי הוא מוליד ריח חדש בבגד ביום טוב.

4. ר"ף מסכת ביצה דף יב עמוד א

... אמר רב יהודה על גבי גחלת אסור מפני שהוא מכבה על גבי חרס מותר ... לא קשיא כאן בגחלת של מתכת כאן בגחלת של עץ אמר ליה אביי לרב יוסף מאי שנא מבישרא אגומרי א"ל התם ליכא כבוי הכא איכא כבוי:

5. רמב"ם הלכות יום טוב פרק ד הלכה ו

אין מעשנין בקטרת ביום טוב מפני שהוא מכבה, ואפילו להריח בה ואין צריך לומר לגמר את הבית ואת הכלים שהוא אסור, ומותר לעשן תחת הפירות כדי שיוכשרו לאכילה כמו שמותר לצלות בשר על האש, וממתקין את החרדל בגחלת של מתכת אבל לא בגחלת של עץ מפני שהוא מכבה, ואין מכבין את האש כדי שלא תתעשן הקדרה או הבית.

6. שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקיא סעיף ד

אין עושין מוגמר, דהיינו לפזר מיני בשמים על הגחלים, בין להריח ובין לגמר הבית או הכלים; אבל אם עושה כדי ליתן ריח טוב בפירות למתקן לאכילה, מותר אפילו אם מפזרן על גבי גחלת של עץ. הגה: ואסור לסחוף כוס מבושם על הבגדים, משום דמוליד בהן ריחא

7. שו"ת יחזה דעת חלק א סימן לא

שאלה: האם מותר לתת מי בושם בשבת או ביום טוב בידיים או בפנים, או יש לאסור משום מוליד ריחא?
תשובה: בגמרא במסכת ביצה (דף כ"ג ע"א), רבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו, סחופי כסא אשיראי ביומא טבא אסור, מאי טעמא משום דקא מוליד ריחא. ופירש רש"י .. משום שהוא מוליד ריח בבגדיו. וכן פסק הרמב"ם ... אולם הר"ף והרמב"ם והרא"ש השמיטו הלכה זו, וכתב רבינו הגאון רבי חיים בן עטר זצ"ל בספר ראשון לציון, בחידושי לביצה (כ"ג ע"א), שהם סוברים שאין הלכה כרבה ורב יוסף בזה, מפני שרבה ורב אשי שהם אמוראים מאוחרים יותר חולקים עליהם, והלכה כבתראי, ודחה דברי הרב המגיד שהביא להלכה דין זה... אולם מרן הבית יוסף /א"ח/ (סימן תקי"א), הביא להלכה דברי רבה ורב יוסף הנ"ל להחמיר, וכן דעת בעל הלכות גדולות, והרשב"א בעבודת הקודש. ואף בספר ראשון לציון סיים: שהעולם נהגו להחמיר, והרי זה כדברים המותרים ואחרים נהגו בהם איסור שאי אתה רשאי להתירם בפניהם, כמבואר בפסחים (נ' ע"ב), ורק בהצטרף ספק נוסף בדבר יש להקל. וברור שבכל זה אין כל הבדל בין שבת ליום טוב.

והנה הטורי זהב (סימן תקי"א), כתב שאסור לכהנים הנושאים כפיהם בשבת או ביום טוב לרחוץ ידיהם במים שנתנו בהם מי ורדים, מפני שמולידים ריח בידיהם. וכן כתב המגן אברהם שם. וע"ע = ועוד עיי"ן = בשואל ומשיב תנינא (ח"ב סימן ז) ע"ש. אולם הגאון בעל חכם צבי (סימן צ"ב) הוכיח להתיר, מהמשנה שבת (דף ק"א ע"א), בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהם בשבת, שכן דרכם לסוך בחול. וכן נפסק בטור ושו"ע /א"ח/ (סימן שכ"ז), שאע"פ שאין אדם רשאי לסוך מכתו בשמן ורד בשבת, מפני שדמיו יקרים, וניכר שאינו עושה כן אלא לרפואה, בכל זאת במקום שמצוי בו שמן ורד בשפע, ודרך בני אדם לסוך ממנו בלא צורך רפואה, מותר אף בשבת. ומבואר שלא חששו בזה משום איסור הולדת ריח בבשר האדם. וכן העלה בשו"ת שאלת יעב"ץ (סימן מ"ב). וכן יש להוכיח עוד להקל מהגמרא שבת (דף נ' ע"א) שמותר לרחוץ פניו ידיו ורגליו באבקת לבונה או בעפר יסמין, (שהוא מין בושם, כמבואר בברכות מ"ג ע"ב). ואין לחוש משום השרת שער תוך כדי השפשוף בשעת הרחיצה, שלענין זה הוא דבר שאינו מתכוין, וקיימא לן כרבי שמעון שאמר דבר שאינו מתכוין מותר. וכן פסק הרמב"ם (בפרק כ"ב מה' שבת ה"ג), והדבר ידוע שאבקות בשמים אלו מולידים ריח בידי הרוחץ בהם, ואעפ"כ לא חששו לאיסור הולדת ריח בשבת. ... ואמנם הגאון רבי יוסף חיים מבבל בשו"ת רב פעלים ח"ב (חאו"ח סימן נ"א), העלה להחמיר בהולדת ריח בבשר האדם כדברי הט"ז והמגן אברהם, אולם בהגלות נגלות דברי הגאון רבינו חיים בן עטר בראשון לציון הנ"ל, שלפ"ד הר"ף והרמב"ם והרא"ש אין כל איסור בהולדת ריחא בשבת, והחרה החזיק אחריו הגאון רבי שלום שולאל בשו"ת נוח שלום, וכנ"ל, נראה שדיינו לחוש ולהחמיר בהולדת ריח בשיראין ובמטפחת, אבל בבשר האדם אין לחוש...

8. מגן אברהם על שולחן ערוך אורח חיים הלכות יום טוב סימן תקיא סעיף ד

יא ואסור לסחוף - ואף על גב דמותר למלול עשבים כמ"ש סי' שכ"ב ס"ה דהתם ריחא מיהא איתא ואסופי היא דקמוסיף (גמ') ואין להביא ראיה מכאן דבגד שמריח כבר מותר ליתן עליו בשמים שיריח יותר דשאני הכא שהריח הוא שם רק שמוסיפו במלילתו שיצא הריח משא"כ בבגד דמ"מ מוסיף ריח חדש, ומ"מ אתרוג שהי' מונח מעי"ט על הבגד ונטלו מותר להחזירו ב"ט דאינו מריח יותר בשביל כך (עסי' תרל"ח), ופשוט דאסור ליתן דבר המריח לתוך המים כדי שיריחו דלא כמו שנהגין קצת לעשות ליטול ידי הכהנים:

9. תלמוד בבלי מסכת שבת דף נא עמוד ב

ואין מרזקיין לא את השלג ולא את הברד בשבת בשביל שיזובו מימיו. אבל נותן הוא לתוך הכוס או לתוך הקערה ואינו חושש. הדרן עלך במה טומנין.

10. רמב"ם הלכות שבת פרק כא הלכה יג

כבשין ושלקות שסחטן, אם לרכך גופן מותר ואם להוציא מימיהן אסור, ואין מרסקין את השלג שיזובו מימיו, אבל מרסק הוא לתוך הקערה או לתוך הכוס...

11. רש"י מסכת שבת דף נא עמוד ב
כדי שיזובו מימיו - משום דקא מוליד בשבת, ודמי למלאכה, שבורא המים האלו.

12. ספר התרומה הלכות שבת סימן רלד
אין מרזקין את השלג ואת הברד אבל נותן לתוך הקערה ואינו חושש. אסור למעך השלג ולעשותו צלול כמו מים מפני שהוא נולד.

13. שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיח סעיף טז
מותר ליתן אינפאנדה כנגד האש במקום שהיד סולדת ואף על פי שהשומן שבה שנקרש חוזר ונימוח. הגה: וכ"ש קדירה שיש בה רוטב שנקרש, שכשהשומן נימוח אינו בעין, דשרי. (רבי ירוחם ח"ג) ויש מחמירין (ר"ן פרק ב"ט). ונהגו להחמיר, מיהו במקום צורך יש לסמוך אסברא ראשונה.

14. דובב מישרים חלק א סימן נה
ולפ"ז יהיה נסתר דברינו הנ"ל שכתבתי דתליא בפלוגתת הרמב"ן והספר התרומה דלדעת הרמב"ן יהיה שרי ברוב עכו"ם כיון דלא חשיב נולד, דזה אינו דגם לדעת הרמב"ן חשיב נולד בנדון דידן בעושה ממים כפור, ונהי דדעתו בשלג וברד דגם בעודם קרושים חשיבין משקה, מ"מ זה הוא רק היכא שעושה מהם משקה א"כ ע"כ חשיב עליה למשקה דמהני כמבואר בש"ס נדה הנ"ל, וממילא גם בעודה קרוש חשיב משקה, משא"כ להיפוך אם עושה ממים שהוא משקה, כפור, א"כ מחשבתו לאפוקי מידי משקה, שפיר חשיב נולד, דהא בכה"ג כפור שקרוש לא חשוב משקה, וכיון שכן אין להתיר אף לצורך וד"ק.

15. שמירת שבת כהלכתה (א) / פרק י: דיני הקרח והמקרר בשבת ובי"ט / ד: הקפאת מים.
טוב להימנע מלתת בשבת ובי"ט מים לתוך תא ההקפאה* על מנת להופכם לקוביות קרח אלא אם כן יש צורך גדול בכך(יד). אבל מותר לתת מים לתא ההקפאה סמוך לכניסת השבת והחג על מנת להופכם לקוביות קרח בשבת ובחג(טו), וכן מותר להפעיל מבעוד יום מכונה לעשיית קוביות קרח במשך השבת והחג(טז). גם מותר להכניס מים בשבת ובחג לתא ההקפאה על מנת לקררם ולהוציאם לפני שיוקפאו(יז). *המיכלים להקפאת מים וגלידה מתוצרת חו"ל, כשהם עשויים ממתכת או זכוכית, חייבים הם בטבילה (בימות החול!) (יב) במקוה כשר עובר לשימוש, ויברך על הטבילה(יג).

(יד) מהא דסי' שיח סע' טז ברמ"א וסי' תקא סע' ו; ועיין שו"ת דובב מישרים ח"א סי' נה, שאוסר משום נולד אף לדעת הרמב"ן, החולק על סה"ת, וס"ל דמשלג למים לא הוה נולד, היינו משום דשלג כשחשב עליו למשקה, הוה משקה, ולכך כשעושה משלג משקה, הרי חשב עליו למשקה, ולא חשיב נולד, משא"כ כשעושה ממשקה קרח, דבטל ממנו שם משקה, חשיב נולד לכו"ע, ע"ש. אך שמעתי מהגרש"ז אויערבך צ"ל, דמכיון שמבואר בסי' שכ סע' י, דמותר לשבור קרח מכד של מים שנקרש כדי ליטול מים מתחתיו, ולא נזכר שם שאם נקרש בשבת שיהיה אסור משום נולד... י"ל דרק אם נעשה משקה הוא דחשיב ואסור, ולא כשנשתנה לגרענות ממים לקרח דחשיב כסוחט תפוח, דאין המשקה חשיב נולד (ועיין תהל"ד סי' שכ ס"ק טו). ... גם אפשר דאפי' מקרח למים מ"מ בכה"ג שמבלי המקרר הקרח ימס מאליו, הר"ז דומה לזיתים וענבים מרוסקין, די"א שהמשקין מותרין אפי' במחוסרין דיכה, עיין סי' רנב סע' ה בב"ה"ל ד"ה מותר, ועכ"פ להיפך אפשר דלא חשיב נולד כיון שמתקיים רק ע"י מקרר, וגם אפשר לצרף דעת הפמ"א ח"א סי' פד (הובא באג"ט מלאכת דש הערה לו (ג)), שגם לשה"ת אין המים חשיבי נולד, ולא אסר בדיעבד אלא מפני שעבר על איסור מוליד, שנראה כבורא דבר חדש...

16. Shabbat Parashat Balak 5771: Ask the Rabbi: Using a Whipped Cream Dispenser on Shabbat, Rav Daniel Mann
The most serious issue is molid, creating a new reality by changing the phase of an object. ... Some say that, similarly, one may not turn a liquid into a solid, e.g., freeze water to make ice cubes (see Doveiv Meisharim I, 55). We dealt with this issue in Hemdat Yamim (Miketz 5767), and cited strong grounds for leniency. Orchot Shabbat (15:(45)) says that even those who forbid making ice cubes could permit spraying whipped cream from a canister because the only purpose of the cream in the canister is to be turned into whipped cream. On the other hand, here one actively and directly, with the press of the button, creates the foam, as opposed to putting water in a freezer, which only provides a cold setting for the slow process of freezing to begin (see Shemirat Shabbat K'hilchata 10:(14)). However, Rav Mordechai Willig told me another reason for leniency: the change, from a thick liquid to a foam, is not enough to be considered molid. While one can make the argument that it is forbidden to spray whipped cream from its canister, common practice is to permit it. Since we have shown the halachic basis for the practice, we do not feel it is necessary to change it.

17. תלמוד בבלי מסכת שבת דף מח עמוד א
רבה ורבי זירא איקלעו לבי ריש גלותא, חזיוה להווא עבדא דאנח כוזא דמיא אפומא דקומקומא, נזהיה רבה. אמר ליה רבי זירא: מאי שנא ממיחם על גבי מיחם? אמר ליה: התם - אוקומי קא מוקים, הכא - אולודי קא מוליד.

18. תוספות מסכת שבת דף מח עמוד א
קשה לר"י דבברייתא גופה דשרי מיחם ע"ג מיחם...

19. רמב"ם הלכות שבת פרק ד הלכה ו

מניחין מיחם ע"ג מיחם בשבת וקדרה על גבי קדרה וקדרה ע"ג מיחם ומיחם על גבי קדרה וטח פיהם בבצק לא בשביל שיחמו אלא בשביל שיעמדו על חומם, שלא אסרו אלא להטמין בשבת אבל להניח כלי חם על גב כלי חם כדי שיהיו עומדין בחמימותן מותר, אבל אין מניחין כלי שיש בו דבר צונן על גבי כלי חם בשבת שהרי מוליד בו חום בשבת ואם הניחו מבערב מותר ואינו כטומן בדבר המוסף.

20. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף לג עמוד ב

אין מוציאין את האור וכו'. מאי טעמא - משום דקא מוליד ביום טוב.

21. רמב"ם הל' שבייתת י"ט פ"ד, הלכה א

אין מוציאין את האש לא מן העצים ולא מן האבנים ולא מן המתכות, כגון שחוככין אותן זו בזו או מכין זו בזו עד שתצא האש... או זכוכית מלאה מים שמניחין אותה כנגד עין השמש עד שיחזור נגהה לפשתן וכיוצא בו וידלק, כל זה וכיוצא בו אסור ביום טוב, שלא הותר ביום טוב אלא להבעיר מאש מצויה, אבל להמציא אש אסור שהרי אפשר להמציא אותה מבערב. השגת הראב"ד: "א"א ויאמר מפני שהוא מוליד ואין כאן הכנה והוא הטעם שמפרש בגמרא"

22. בית הבחירה למאירי מסכת ביצה דף לג עמוד ב

וגדולי המחברים כתבו הטעם מפני שאפשר לו מבערב והוא תימה שהרי בגמ' פ' להדיא משום דקא מוליד:

23. ט"ז אר"ח סימן תקיב ס"ק א

ונלע"ד כוונת הרמב"ם דאע"ג דדומה לאוכל נפש אין היתר כי לא התירה התורה אוכל נפש אלא לתקן מה שיש כבר בעולם אלא שלא היה ראוי לאוכלה בלא התיקון כמו בישול ואפיה אבל להמציא ולהוליד שיהיה אוכל נפש דהיינו יש מאין זה לא התירה התורה. אלא דקשה ע"ז א"כ היאך התירה תורה אוכל נפש כיון שא"א בלא אש, לזה תירץ הרמב"ם שהרי אפשר מבערב ובזה דוקא התירו אוכל נפש.

24. ביאור הלכה סימן תקב סעיף א

* אין מוציאין וכו' - עיין במ"ב לענין דיעבד דמותר להשתמש בהן כן משמע מהרה"מ וכ"כ הרדב"ז בשם הרשב"א וכן הסכימו האחרונים הב"ח ומ"א וא"ר וש"א דלא כט"ז שמחמיר בזה וכ"ש שאין לאסור התבשיל שנתבשל בזה האש. ולענין עיקר האיסור אם הוא דאורייתא או דרבנן דעת הט"ז שהוא דאורייתא ומדברי הרע"ב משמע שהוא דרבנן שכתב דדמי למלאכה ועיין תשובת כתב סופר סימן ס"ז שמאריך בזה:

25. ערוך השלחן אר"ח סימן תקב סעיף ג-ד

ונלע"ד דודאי גם הוא סובר הטעם משום נולד. אלא דהוה קשה ליה היאך אפשר לאסור הוצאת אש ביר"ט, שהרי כיון שהתורה התירה לאפות ולבשל ביר"ט ואין בישול ואפיה בלא אור וא"כ הרי בהכרח שהתירה התורה לעשות אש ביר"ט. ולזה אומר שאין זה הכרח שהתירה מאש מצויה כמו מגחלת ומנר וכיוצא בזה ולא להמציא אור חדש וזהו כמכשירי אוכל נפש מה שיכול לעשות מעיו"ט אסור ביר"ט מן התורה ואף אם זהו כאוכל נפש עצמו מ"מ מדרבנן אסור במה שאפשר מעיו"ט והן אמת דבהבערה אמרינן מתוך כמ"ש שם זהו הכל מאש מצויה אבל מאש שאינו מצוי אסור משום נולד [כנלע"ד]

והמגיד משנה פ' דבאש א"א לאסור משום נולד, וז"ל: 'שהרי אין זה כביצה שנולדה שאסורה לפי שאינו דבר הראוי בעצמו אלא לבשל ולאפות, ונראה שאם הוציא שמותר להשתמש בו ולא אסרוהו אלא משום שלא היה לו להוליד כיון שאפשר לו מבערב' עכ"ל. ולדבריו הא דקאמרה הגמ' מ"ט משום דקא מוליד ביר"ט אין הכוונה משום איסור נולד אלא משום שלא היה לו להוליד ביר"ט "אלא שעיקר דבריו תמוהים דאיך אפשר לומר דכל שאינו במאכל עצמו אין בו נולד והרי איסור דשברי כלים הוא מטעם נולד וכן איסור להסיק בגרעינים הוי משום נולד...? וצ"ל דכוונתו דלאו דווקא אוכל יש בו משום נולד אלא כל דבר ממשי, אבל אור שאין בו ממשות כלל כמו שאין בו איסור הוצאה בשבת או איסור הנאה בהקדש מן התורה וכן הרבה דברים שאין בשלהבת [ביצה ל"ט]. משום דהוי דבר שאין בו ממש ולא שייך שיחול עליו איסור... וא"כ איך שייך שיחול איסור נולד על שלהבת. אלא וודאי כטעמו של הרמב"ם ובאמת סברא גדולה היא [והט"ז ס"ק א נסתבך בדברי הרמב"ם והמ"מ... אבל לפי מ"ש בכוונתו דבריו ברורים וראויים אליו וכן ראוי להורות]."

26. שו"ת בית יצחק, השמטות לסימן לא

יש איסור עוד משום דע"י סגירת זרם העלעקטרי נולד כח עלעקטרי זה אסור בשבת, דכמו בסחופא אשיראי אמרינן בביצה בגד אסור משום מוליד ריחא, דאסור לעשות עלעקטריש פערבינדונג

27. ר' אוהד פיקסלר – מוליד (א)

ברם, ניתן להקשות מספר שאלות על דמיון זה:

1. כאשר נולד ריח בבגד הרי הוא נשאר טבוע בו והוא כהולדה חדשה. כדי להוציא את הריח מהבגד יש צורך במאמץ ובפעולה אקטיבית. סגירת מעגל חשמלי היא שונה - אמנם היא משנה את תכונות המכשיר, אך מיד בנייתוק המעגל הרי אינה משאירה רושם כלל היות והתכונה פוקעת מהמכשיר. קשה לדבר על הולדת תכונה חדשה הואיל והיא ארעית.
2. סגירת מעגל חשמלי אינה יוצרת אנרגיה חדשה. נראה שקרוב לדמות את סגירת המעגל לזרימת מים בצנרת- מאפשרים את הזרימה של החומר למקומות שונים או חוסמים אותו. לא מדובר על יצירת דבר חדש אלא על הסרת מונע של התפשטות.
3. דיני מוליד שנאסרו הם דברים שהאדם מסוגל לחוש אותם. זרם חשמלי הוא מחוץ לחושי האדם ולא ברור שניתן להוליד דבר שלא ניתן לחוש.
4. דין מוליד מופיע במספר סוגיות בגמרא אך לא ברור שניתן להרחיב אותם למקרים שחכמים לא הזכירו אותו. למרות הקושי על שיטת ה'בית יצחק', מקובל בקרב הרבה אחרונים ששיטתו התקבלה כסניף נוסף להלכה האוסרת על שימוש חשמל בשבת. כידוע ישנן שיטות שונות למקור האיסור, ומקובל שמדובר על איסור דרבנן ויתכן שאחד מיסודותיו בנוי על דין מוליד.

יש לציין שחידושו של ה'בית יצחק', משפיע גם על גדרי האיסור לקולא ולחומרא:

כיום מקובל להלכה שאין איסור בהגברת זרם חשמלי בשבת, בדיוק כפי שאין איסור בהוספת ריח לבגד בשבת. כפי שדין מוליד ריח נאמר רק לגבי הוספת תכונה חדשה שלא הייתה בחפץ (כמו הוספת ריח לבגד), כך איסור חשמל נוצר ביצירת תכונה חדשה של זרימת זרם שיוצרת שינוי מהותי בחפץ. אך אם התכונה כבר קיימת וזרם זרם בעוצמה מסוימת, ניתן לשנות את העוצמה גם אם יוצר שינוי בפעילות המכשיר.

מצד שני, העקרון של מוליד שם דגש על העובדה שמכשיר קיבל תכונה חדשה על יד קבלת זרם. אין זה משנה כיצד נוצר הזרם, והאם מדובר דווקא על מעגלים מתכתיים רגילים סגורים או בדרך אחרת. כיום, ישנן דרכים רבות ליצור חשמל במעגלים שונים שאין בהם בניה, אך עדיין נראה שיהיה דין של מוליד זרם (כך למשל במעגלים שבנויים על שינויי שטף מגנטיים יהיה אותו איסור)...

מתקופת הגמרא ועד לפני כחמישים שנה, אור היה תוצר נלווה של אש. הצד השווה במדורה ובנורת להט הוא שעל מנת לקבל תאורה יש צורך ליצור אש ובעירה. אולם, לפני כחמישים שנה הומצאה נורת ה-LED שאינה גחלת של מתכת כמו התייל המלוכלך של נורת להט. נורת LED בנויה ממוליך למחצה, ועולה השאלה מהו האיסור הקיים על הדלקת נורה כעין זו בשבת ובחג.

פרופ' לב משווה מקרה זה לכל אחד מסוגיות מוליד בש"ס ומראה שאין המקרים שווים:

- ריסוק שלג וברד- במקרה זה האדם יוצר מצב חדש ויצירה חדשה (מים) שלא היו לפני זה. המושג מוליד נאמר על יצירה חדשה כפי שכותב רש"י. נורת LED אין כלל יצירה חדשה אלא תופעה חדשה. החומר נשאר אותו חומר ולא נוסף לו דבר. כאשר נפסק הזרם החומר חוזר לתכונתו הראשונה בדיוק.

- מוליד אש- בהדלקת אור שאינו מחמם ואינו כלה אין דין של הדלקת אש. בהדלקת אש האדם מחדש דבר שלא היה לפני כן על ידי תבונתו ועמלו. כאשר כבר קיימת נורת LED אין בשימוש בה הולדה של שום דבר, בדיוק כפי שלא ניתן להגיד על מי שפותח ברז שהמים שזורמים הם הולדה של האדם. יש זרימה של אלקטרונים שיוצרים תופעה פיסיקלית שהבסיס שלה קיים במכשיר כבר לפני כן.

- מוליד ריח- במקרה זה יש הולדה של תרכובת חדשה והיא חרס או בגד מבוסס. לעומת זאת בהולדת אור אין תרכובת חדשה הואיל ולא נעשה שינוי בגוף החפץ.

ראיה עקיפה שניתן להביא לטענה שאין איסור מוליד אור בהדלקת LED, היא ממקור הסוגיה האוסרת מוליד אש. על דברי המשנה האוסרת הדלקת אש ביום טוב מסביר הרמב"ם-

"אין מוציאים את האש... או כלי זך קשה או זכוכית מלאה מים שמניחין אותה כנגד עין השמש עד שיחזור נגהה לפשתן וכיוצא בו וידלק".

הרמב"ם אוסר הדלקת אש על ידי עדשה (זכוכית מגדלת). אמנם בקרינת השמש יש גם אור וגם חום, ומיקוד החום על הפשתן גורם לו לדלוק. אבל במיקוד הקרינה בעדשה נעשית העדשה מאירה באור גדול. אילו היה איסור להוליד אור, למה נאסרה רק הוצאת האש בלבד על ידי עדשה, הלא אפילו בלא שייגיע חום הפשתן לכדי שידלק, הרי הוליד כבר אור גדול בעדשה, הרבה לפני הדליקה? אלא מוכח שאין בהולדת האור איסור כלל.

לגבי הולדת אור, כתב הגרש"ז אויערבך שלא ניתן לחדש גזירות מדעתנו ולהוסיף מקרים נוספים שאסורים מדין מוליד. כמו כן, במקרה זה לא מדובר על חפץ מוחשי ולכן לא ניתן להגדיר זאת כבריאה חדשה. ביצירת אור בדרך נראה שאין איסור מוליד, והאיסור שימוש בשבת של מכשירים אלו נובע מדין עובדין דחול.

- [ר' אשר וייס מניח שלשיטת הבית יצחק הדלקת נר LED כן יהיה אסורה מדין מוליד]
- Machlokot about seltzer, chemical reactions on Shabbat, matches on Yom Tov

• שימוש בחשמל ביר"ט

28. משפטי עוזיאל כך א סימן יט

ועל כל פנים נראה ודאי שאין לאיסור הדלקת החשמל מטעם זה שהרי הדלקת החשמל אינו מוליד אור אלא מושך זרם ההארה שנאחזת בחוטים הדקים שבתוך העששית ואין זה אלא מבעיר מאש מצויה שהיא נמצאת ועומדת קודם ומתגלה בהסרת המעצור או מציאות כח המושך להדלק בה ולכן אין בהדלקת מאור החשמל לא משום מוליד ולא משום נולד ומותר לסבב המפתח או לדחוק בכפתור כדי לפתוח זרם החשמל שיחדור לתוך החוטים שבעששית ותאיר אותם

29. ציץ אליעזר ח"א סימן כ פרק ו

ואמת הוא שהאדם בלחצו על הכפתור ביר"ט אין עצם לחיצתו מולידה דבר, אבל הוא גורם בזה להולדת הדבר. שעי"ז הוא גורם להולדת האש שיתהוה, והאור אינו מוכן כלל בהחוטין כנ"ל, ואין זה דומה כלל וכלל לכמו להסיר מכסה החלון המונע אור החמה מליכנס בבית, כדמיונו של המצור דבש, [ושצריך לפי דבריו להיות מותר אפילו בשבת. מכיון שזה רק כמו להסיר מכסה החלון] כי כאן לפני שהאדם לוחץ על הכפתור ומחבר החוטים אין שם עוד אש כלל כי אם זרם של מין חומר - היולי, ואף עצם הזרם שבחוטים אינו בפעולתו מכיון שאין לו החיבור הדרוש לו, ולחיצת האדם על הכפתור היא הסיבה להפעלת הזרם. ולתולדת - האור. שעי"כ מתחיל הזרם לפעול ועובר לחוטי הזכוכית ושם נוצר האור. וכן"ל".

30. ר' אוהד פיקסלר מוליד (2)

לסיכום- ראינו שתי סברות שונות בהיתר חשמל ביר"ט: 1. אין כאן מוליד הואיל וכוח האש כבר היה טמון בחוטים לפני סגירת המעגל החשמלי. 2. אין דין מוליד בגרמא אלא רק בעשייה בידיים ממש.

כידוע, להלכה לא התקבל כשיטות אלו, ואסור להדליק חשמל גם ביום טוב. הפוסקים חילקו בין הימצאות האלקטרונים בכבל החשמלי, ובין יצירת אנרגיית האש על יד סגירת המעגל שהיא המצאה של דבר חדש. הרב עובדיה יוסף כותב שיש לנהוג כדעת האוסרים, אך אין לגעור במי שנהוג כשיטות המקלות.